٨/٤ داهـاتو ڕوون دەبێتەوە …

هیوا خۆشناو

چاوی تەواوی جیهان لە سەر کۆبونەوەی حەوتووی داهاتووی نێوان ئەردۆغان و پوتینە کە بڕیارە هەردولا دوابڕیاری خۆیان لەسەر کڕسی سیستەمی بەرگری ئاسمانی ڕوسی ناسراو بە 400S بدەن. ئەردۆغان بەئەنقەست ئەو کۆبونەوەیەی لەگەڵ پوتینە خستە دوای هەڵبژاردنی شارەوانیەکانی تورکیا کە لە ٣١/٣/٢٠١٩ دا ئەنجامدراو، پارتی دادوگەشانەوە لە ٦ گەورەترین شاری تورکیا بە گشتی و ئەنکەرەی پایتەخت و ئەستەنبووڵی پایتەختی کولتوری/ئابووری توشی دۆڕان هات. ڕەنگبێ ناوبراو کاتی دانانی ئەو ڕۆژە بۆ کۆبونەوەکەی لەگەڵ پوتین لە ئەژێندای خۆی، بیری لەو دۆڕانە پشتشکێنە نەکردبێتەوە.

دوای ئەوەی ئەمڕۆ سەرۆک کۆماری تورکیا ڕەجەب تەییپ ئەردۆغان لە نوێژی هەینی هاتە دەرەوە لە لێدوانێکیدا "ئەردۆغانە ڕاستەقینەکەی" نیشاندا و دەربارەی قەیرانی ئەستەنبووڵ گوتی: "چاوەڕێی قسەی کۆتایی ئەنجومەنی باڵای هەڵبژاردنەکان دەکەین، ئەوکاتە ئەگەر شتێک نەگۆڕا، قۆناغی هەڵبژاردن بەسەرچوە و دادگاکان بەسەردەکەینەوە".
ئەو گوتەیەی ئەردۆغان جگە لە توڕەیی و نەفرەت، بێهیوایی ناوبراوی لێ دەکەوێتەوە کە ئەنجومەنی باڵای هەڵبژاردنەکان ناتوانێ لە شارێکی گەورەی وەک ئەستەنبووڵ بەگوێرەی داخوازیەکانی ئاکپارتی ژمارەی دەنگەکان بگۆڕێ، لەکاتێکدا لایەنگرانی پارتی کۆماری بەرگریەکی زەق و بەرچاو لە سندوقەکانی دەنگداندا دەکەن و لەسەر ئەو کیسانە دەخەون کە دەنگەکانیان تێدا کۆکراونەتەوە، نەوەک لایەنگرانی ئاکپارتی گۆڕانکاری تێدا بکەن.
کەواتە ئاکپارتی و ئەردۆغان بەتایبەتی وەزیری دارایی و زاوای ئەردۆغان بەرات البیراک نایانهەوێ دەست لە ئەستەنبووڵ هەڵگرن کە ناوەندێکی جیهانی ئیخوانەکانەو لەوێوە پڕۆژە ئابووری، کولتووری و سیاسیەکانی ناوچەکە لە هەولێرەوە تا دەوحە، لە دەوحەوە تا لیبیا و لە تەرابلوسیشەوە تا سۆماڵ و ئەریتیریا شۆڕدەبنەوە. کەواتە قۆناغی قەیرانی ئەستەنبووڵ بە ئاسانی چارەسەر نابێت و زۆر کات دەخایەنێ تا تەقینەوەیەکی ئایندە.

دوو ڕوداوی گرینگ لە ئارادان کە هەردوکیان هەم لەیەکتری جیاوازن و هەم پەیوەندیان بەیەکەوە هەیە، ئەوانیش: ڕێککەوتن و

ڕێکنەکەوتنی ڕووسیا و تورکیا دەربارەی کڕینی سیستەمی بەرگری ئاسمانی ڕووسی لە لایەن ئەنکەرەوە، کە خەتی سورە لەلایەن ئەمریکا و ناتۆ، بابەتی دووەم جارەکی دیکە دەرکەوتنی گرینگی کێشەی کورد بەڵام ئەمجارە نەک لە سوریا کە گرێیەکی قوڵە لەناو چاوی ئەنکەرە، بەڵکو لەناو خودی تورکیا بەهۆی ڕۆڵی دەنگدەرانی لە هەڵبژاردنی دوایدا و ستراتیژی هەڵبژاردن.

ڕۆژی ٨/٤ ئەردۆغان بەوپەڕی لاوازییەوە دەچێتە بەردەم پوتین. بێگومان ئەردۆغانەکی گۆشەگیرکراو لەلایەن ناتۆ، ئەوروپا، ئەمریکا و لە هەمووی گرینگتر ئەردۆغانەکی دۆڕاو لە هەڵبژاردنەکاندا پارویەکی چەورە بۆ پوتین. پوتین و ئێران هەرچی لە دەستیان بێ ئەیکەن بۆ ئەوەی هەرچی زوە تورکیا لە ناتۆ بێتە دەرەوە. جارێ نازانین ئایا ئەردۆغان ئەو بڕیارە مەترسیدارە دەدات یان نا؟ لە دوای جەنگی جیهانیدا دامەزرێنەری تورکیا "کەمال ئەتاتورک" هەمان یاری ئەنجامدا واتە کارتی سۆڤیەتی دژ بە خۆرئاوا بەکارهێنا تا ئەوڕۆژەی بو بە ئەندامی ناتۆ. لێرەدا پرسیارەکە ئەوەیە ئایا ئەردۆغان بەو قەیرانە ئابوورییەی تێیکەوتوە، بەو شکستەی هەڵبژاردن و سەرنەکەوتنی پڕۆژەکانی لە سوریا و گۆشەگیربوونی، دەتوانێ هەمان ڕۆڵی ئەتاتورک ببینێ و بە سەلامەتی لەنێوان یارییەکانی S400 و F35 دەربچێ؟
لە هەردو سەرەوە کۆتایی بە خەونەکانی ئەردۆغانەوە هاتوە. واتە ئەگەر تورکیا بەرەی ناتۆ بەجێبێڵێ، ئەوا قەیرانی ئابووری چڕتر دەبێتەوە، کێشەی کوردی لە بەرانبەردا زەقتر دەکەنەوە و مەترسی کۆدەتایەک لەلایەن سوپاشەوە دوورنییە.
هەروەها ئەگەر تورکیا لە بڕیاری کڕینی سیستەمی بەرگری ئاسمانی ڕووسی پەشێمان بێتەوە، باجەکەی لە ئیدلیب، عەفرین، الباب و جەرابلوس دەدات و ڕووسیا کێشەی کوردی بەرانبەردا بەکاردێنێ. هەروەها ئەردۆغان ئەوە باش دەزانێ دوای ئەو هەمو لێدوانە توندانەی دژی ئەمریکا و ئەوروپا، دوای ئەو هەمو شکستانە جێگای جارانی لەلای ناتۆ و ئەمریکا نامێنێ کە پێشتر هەیبو.

بابەتی دووەم کە پەیوەندی بە ڕۆڵی کورد هەیەو ئێستا پارتی گەلی کۆماری کە بە دەنگەکانی کورد لە ئەنکەرە، ئەستەنبووڵ و ئەنتاڵیا سەرکەوتوە، ڕاستەوخۆ کێشەی کوردی خستۆتە ناو ڕۆژەڤی خۆی. ئەگەرچی پارتی گەلی کۆماری پارتەکی سیستەمە و کێشەی کوردیش بەرلەوەی کێشەی حیزبێک بێ، دەبێ وەک کێشەی سیستەمی تورکیا ببیندرێ، بەڵام لەناو بنکەی ئەو پارتەدا ڕۆژ بە ڕۆژ گرینگی کوردان دەردەکەوێ.

ئەو پـــارتە گەیشتە ئەو بڕوایەی کە جگەلەوەی بەبێ کـــورد هیـــچ قەیرانێک چارەسەر نـابێ، هاوکات بەبێ پارتی دیموکراتی گەلان و جەماوەرەکەی، مەحاڵە چەپی سیکۆلار بگاتە دەستەڵات.
بە کورتی: ئەگەرچی تا ئێستاش کۆمەڵێک بەر بەست لە بەردەم کراوەیی و دیموکراسیدا هەن، بەڵام تروسکاییەک هەیە بۆ کرانەو گۆڕانکاری نەوەک لە ئاستی تورکیـادا بەڵکـو لە تەواوی نـاوچەکە. جـارێ بـا چاوەڕێ بکەین بزانین ڕۆژی ٨/٤ چی ڕووئەدا.